

หลักประกันในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา:

กรณีการลบทะเบียนประวัติอาชญากร

Security in the Criminal Justice System: A Case of Criminal Record Deletion

สนธยา ใจมกัณ

Sonthaya Jomkun

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

E-mail: son.sontaya@gmail.com

Received September 1, 2023; **Revised** November 1, 2023; **Accepted** November 25, 2023

Abstract

The academic article aimed at bringing security into the criminal justice system should be explicitly legislated to protect human rights, including groups of people who have been recorded. Case: people are alleged offenders, suspended sentence offenders, prisoners who were purged depending on the act, and juvenile delinquents. Because the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2017 postulates a warranty for protecting human rights in the criminal justice system, One of the most important is the right to protection for offenders. Nowadays, Thailand only regulates offenders, data collection, and sorting data from a directory or criminal records database. Deletion or concealment is not included in the regulation mentioned earlier. This means that these kinds of people still have data in the criminal records database of the Royal Thai Police. Having a criminal record makes society stigmatize them as bad guys, and it also has some negative attitudes. This has an impact on a lack of education opportunities, career paths, or living a happy life in society.

Keywords: Criminal Record Deletion; Human rights, Protection of the rights of the accused or defendant

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างหลักประกันในการคุ้มครองบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการบัญญัติกฎหมายออกมาให้ชัดเจนถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลทั่วไปรวมทั้งกลุ่มบุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากการถูกบันทึกประวัติอาชญากร ในกรณีผู้ต้องหาที่ยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ผู้ต้องคำพิพากษาให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ ผู้ต้องโทษจำคุกแต่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้างมลทิน และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้วางหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไว้หลายประการ หลักประกันที่สำคัญประการหนึ่ง คือสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นประวัติการกระทำความผิดของตนเอง เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีเพียงระเบียบการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรและการคัดแยกออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากรเท่านั้น ส่วนการลบหรือการปกปิดยังไม่อยู่ในระเบียบดังกล่าว ทำให้เมื่อมีการตรวจสอบประวัติยังพบว่าบุคคลเหล่านี้มีข้อมูลอยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอยู่ ซึ่งการมีประวัติการกระทำความผิดนั้นทำให้สังคมตีตราว่าเป็นอาชญากรและมีทัศนคติในทางลบ ส่งผลให้บุคคลเหล่านี้ขาดโอกาสในการกลับเข้ามาศึกษา ประกอบอาชีพ หรือใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคม

คำสำคัญ: ประวัติอาชญากร; สิทธิมนุษยชน; การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลย

บทนำ

ภายใต้ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 กำหนดให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร พิจารณาคัดเลือกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคดี แยกออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากร ตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบนี้กำหนดไว้ เพื่อให้ประวัติการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลย และเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นถูกแยกออกไปจากทะเบียนประวัติอาชญากรดังกล่าว เพื่อจัดเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในทางราชการและเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอันเป็นการให้ความคุ้มครองสังคม และในอีกด้านหนึ่งของคนสังคมก็มีสิทธิได้รับรู้ถึงการก่ออาชญากรรมและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมจะเกิดความระมัดระวัง โดยเฉพาะหน่วยงานหรือสถานประกอบการบางประเภทที่ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของลูกจ้างหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ตามระเบียบดังกล่าวเป็นเพียงการคัดแยกออกมาจากทะเบียนประวัติอาชญากรเท่านั้น ยังไม่เป็นการลบหรือปกปิดข้อมูลของบุคคลเหล่านั้น ทำให้เมื่อมีการตรวจสอบโดยหน่วยงานราชการเอง หรือหน่วยงานเอกชน สถานประกอบการ หรือนายจ้าง สามารถเข้าถึงข้อมูลหรืออาจกำหนดให้บุคคลเหล่านั้นยื่นประวัติอาชญากรของตนเองหรืออนุญาตให้หน่วยงานเอกชน สถานประกอบการ หรือนายจ้าง สามารถตรวจสอบประวัติอาชญากรของตนเองได้เพื่อประกอบการพิจารณารับสมัครเข้าทำงาน ซึ่งเมื่อมีการตรวจสอบตามขั้นตอนของกฎหมายแล้วก็จะพบว่าบุคคลเหล่านั้นแม้จะเป็นผู้ต้องหาที่ผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ไปแล้วหรือพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องหรือยุติการดำเนินคดีอาญาไปแล้ว หรือเป็นจำเลยที่ศาลพิพากษาให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษหรือได้รับประโยชน์จากการล้างมลทินเพื่อให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจแล้วก็ตาม ก็ยังตรวจสอบพบว่า มีหมายจับหรือมีประวัติอยู่ในบันทึกประวัติอาชญากรอยู่ดี กรณีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลเหล่านั้นอย่างร้ายแรง

เนื่องจากยอมถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นอาชญากร ไม่สามารถมีคุณสมบัติที่จะสมัครเข้าทำงานเช่นเดียวกับบุคคลอื่นได้ อีกทั้งยังเป็นการยากที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ในแบบที่ตนเองต้องการหรือประกอบอาชีพตามความรู้ความสามารถของตนเอง จนในที่สุดบุคคลเหล่านี้อาจประสบกับปัญหาในการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคมและอาจวนกลับไปกระทำ ความผิดซ้ำอีกได้

ปัจจุบันศูนย์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) จัดทำระเบียบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เรื่องการพิมพ์ลายนิ้วมือฉบับใหม่ (Regulations of the Royal Thai Police Regarding the Code of Police Regulations, Not Related to Case Type 32, Finger Print, B.E. 2566) มีการแก้ไขปรับปรุงการจัดเก็บ ประวัติบุคคลออกเป็น 3 แบบ คือ 1) ทะเบียนประวัติผู้ต้องหา คือข้อมูลบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล หรือฟ้องต่อศาลแต่คดียังไม่ถึงที่สุด ห้ามเปิดเผย เว้นแต่ใช้เพื่องานสืบสวนสอบสวน งาน สำนักพระราชวัง งานสมัครเข้ารับราชการ 2) ทะเบียนประวัติผู้กระทำความผิดที่มีใช้อาชญากรคือ ข้อมูลบุคคลที่ศาล มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดโดยศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือรอการลงโทษ หรือมีเพียงโทษปรับ หรือกักขัง รวมถึงกระทำความผิดโดยประมาท ห้ามเปิดเผยทั่วไปเว้นแต่ใช้เพื่องานสืบสวนสอบสวน งานขออนุญาตตามที่ กฎหมายกำหนด 3) ทะเบียนประวัติอาชญากรคือ ข้อมูลบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิด ศาล ลงโทษจำคุกเกินกว่า 1 เดือนขึ้นไปโดยไม่รอการลงโทษ ยกเว้นการกระทำความผิดโดยประมาท จากระเบียบดังกล่าวพบว่ามี การตรวจสอบและลบชื่อผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้องแล้ว ประมาณสืบค้น คนจากสิบสามล้านคน (Thairath Online, 2023) ซึ่งถือว่าการยกระดับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามควรมีการผลักดันสำหรับกลุ่มบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบ จากทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิให้แก่ประชาชนต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้าในทางตำราและเอกสารต่าง ๆ พบว่า มีกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือราชการสำคัญ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมาย

ผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายความว่าบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล

รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ ประมวลกฎหมายอาญา ได้วางหลักไว้ว่าในกรณีที่ผู้กระทำความผิด ซึ่งมีโทษจำคุกหรือโทษปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หากปรากฏว่าผู้นั้นไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือผู้นั้นเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี แล้วมากระทำความผิดซ้ำอีก ศาลจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้เพื่อให้โอกาสในการกลับตัวภายในระยะเวลา ที่กำหนดก็ได้

รอการลงโทษ เป็นวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อหลีกเลี่ยงโทษจำคุกในระยะสั้น ซึ่งรอการลงโทษในที่นี้มีความหมายอย่างกว้างว่าหมายถึงการรอการกำหนดโทษด้วย

รอการกำหนดโทษ คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ในกรณีที่ศาลมีอำนาจใช้วิธีการรอการกำหนดโทษกับ ผู้ซึ่งถูกพิพากษาว่ามีความผิด กรณีที่ผู้กระทำความผิดยังไม่สมควรต้องรับโทษอันเนื่องมาจากสภาพของผู้กระทำความผิดนั้นเอง ลักษณะและผลของการกระทำ ตลอดจนภาวะแวดล้อมอันเป็นสาเหตุหรือเกี่ยวเนื่องกับผู้กระทำความผิด หรือการกระทำผิดนั้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวโดยไม่มีประวัติว่าเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน โดยกำหนด

พฤติกรรมแห่งคดีไว้ภายใต้เงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติตามกฎหมาย ภายในกำหนดระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร

ดังนั้น รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ เป็นวิธีการหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกระยะสั้น โดยมีการนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลัง พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้กระทำความผิดมาพิจารณาประกอบการกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่ผู้ร้ายโดยสันดานสามารถกลับตัวเป็นคนดีและกลับเข้าสู่สังคมได้ง่ายขึ้น ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกเพียงเล็กน้อยหรือมิใช่ผู้กระทำความผิดคดีฉ้อโกงไม่ต้องถูกส่งเข้าสู่ระบบเรือนจำโดยไม่จำเป็น รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดได้รับโอกาสในการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจนั่นเอง

การล้างมลทิน เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่รัฐนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วให้สามารถมีสิทธิและหน้าที่และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกและยังเป็นการลดปริมาณอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย (Poonsanong, 2000) แต่อย่างไรก็ตามการล้างมลทินเป็นการลบล้างโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วเท่านั้น ไม่มีผลลบล้างประวัติอาชญากรรม

การล้างมลทิน มีแนวความคิดมาจากหลักทฤษฎีการลงโทษ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วให้สามารถกลับคืนสังคมได้และไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก (Uppananchai, 2011)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผลจากการล้างมลทินควรเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ

อาชญากร ในแง่ของกฎหมาย Pisitpunporn (2011) กล่าวว่า บุคคลผู้กระทำความผิดที่ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาแล้ว ได้แก่ การพิสูจน์ข้อกล่าวหา การพิสูจน์ความผิด มีการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ จนนำไปสู่ขั้นตอนในการที่ศาลจะพิจารณาลงโทษบุคคลนั้น เมื่อบุคคลนั้นถูกศาลพิพากษาลงโทษจึงจะถือว่าผู้นั้นเป็นอาชญากรอย่างแท้จริง

ทะเบียนประวัติอาชญากร Pisitpunporn (2011) กล่าวว่า หมายถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ รวมถึงความเป็นไปของผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ที่มีการรวบรวมเอาไว้เป็นหลักฐานโดยหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้ง การลงโทษ ควรคำนึงถึงการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับสู่สังคมโดยการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้น (Sangsasithorn, 1990) ปัจจุบัน จึงเห็นได้ว่ามีการนำเอาการรอการลงโทษมาใช้กับผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น ดังนั้น การกระทำที่เกี่ยวกับประวัติอาชญากรจึงควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ด้วย

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน บทบัญญัติในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (แก้ไขปรับปรุง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559) สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด กฎหมายได้บัญญัติเงื่อนไขให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะกำหนด และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน อีกทั้ง มาตรา 84 ยังห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ว่าในทางใด ๆ เว้นแต่เป็นการใช้ประกอบดุลพินิจของศาลเพื่อกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน อันมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนแทนการลงโทษนั่นเอง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

แนวความคิดในการลงโทษ การลงโทษ คือ การปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการปฏิบัตินั้นต้องได้รับผลร้าย เนื่องจากได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาของสังคม โดยรัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายนั้น ๆ ซึ่งแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นมีความแตกต่างกันไปตามค่านิยมและยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้มีวิธีการลงโทษที่มีความแตกต่างกันไป กล่าวคือ หากเป็นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนจะมีวิธีการที่รุนแรงโหดร้ายเพื่อสนองตอบกับอาชญากรรมที่รุนแรง หากเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่จะเป็นลักษณะที่ทำให้ผู้กระทำผิดหวั่นเกรงไม่กล้ากระทำความผิด หรือหากเป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จะมีแนวความคิดว่า ผู้กระทำความผิดนั้นมีเหตุผลและปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการลงโทษจึงต้องคำนึงถึงเหตุผลและปัจจัยเหล่านั้นด้วยเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายว่าจะสามารถให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวกลับใจและกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่งโดยไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก (Kittiyarak, 2002) ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มการใช้แนวความคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นการหลักเลี้ยงลักษณะที่จะสร้างมลทินให้แก่ตัวนักโทษโดยไม่จำเป็นและเป็นวิธีการที่พิสูจน์แล้วว่าช่วยคุ้มครองสังคมระยะยาวได้ดีกว่าวิธีอื่น นอกจากนี้ยังมีการนำเอาวิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษมาใช้แทนการจำคุกระยะสั้นอีกด้วย

ทฤษฎีตีตรา มาจากแนวความคิดของ Howard S. Becker นักสังคมวิทยาชาวชิคาโก มองว่าการกระทำใดก็ตามที่เรียกว่า “พฤติกรรมเบี่ยงเบน” โดยเนื้อแท้แล้วไม่ได้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมนั้นโดยตรง แต่เป็นแนวโน้มที่คนส่วนใหญ่มีการประทับตราในเชิงลบกับพฤติกรรมนั้น ๆ ที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าผิดแผกแตกต่างไปจากบรรทัดฐานที่สังคมคาดหวังหรือต้องการให้เป็น ดังนั้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนในมุมมองของทฤษฎีนี้ จึงเน้นไปที่ปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อผู้กระทำผิดมากกว่าเนื้อหาสาระของการกระทำนั้นโดยตรง (Behavior Development Division, Online, n.d.) การที่ถูกมองในแง่ลบตลอดเวลาทำให้เกิดความชาชินกับพฤติกรรมที่ถูกมองว่าผิดและยอมรับกับสภาพเบี่ยงเบนนั้นไปโดยปริยาย ซึ่งทฤษฎีตีตรามีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง เพราะเมื่อผู้ต้องขังถูกจับในการกระทำความผิดครั้งแรกและต้องเข้ารับโทษซึ่งถือว่าเป็นการตีตราแล้ว ภายหลังเมื่อพ้นโทษออกมา สังคมกลับไม่ให้การยอมรับแม้ว่าผู้พ้นโทษเหล่านั้นจะได้ผ่านกระบวนการรับโทษตามกฎหมายและกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมหรือพัฒนาด้านอาชีพมาแล้วก็ตาม (Silarat & Boonsathorn, 2019) เช่นนี้อาจทำให้บุคคลนั้นอาจปฏิบัติตามที่สังคมตีตราไว้ได้ และหลายกรณีผู้ต้องขังนั้นอาจหวนกลับไปกระทำความผิดที่มีความรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับ Pisitpunporn (2011) ที่เห็นว่าบุคคลผู้กระทำความผิดมีทะเบียนประวัติอาชญากรติดตัว ถือเป็นการสร้างตราบาปให้กับบุคคลนั้นเช่นกัน เพราะการมีทะเบียนประวัติอาชญากรก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมายและยังเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตอีกด้วย

แนวคิดของการลบทะเบียนประวัติอาชญากร

วัตถุประสงค์ของการบันทึกทะเบียนประวัติอาชญากรนั้น มีเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แต่การจัดทำข้อมูลดังกล่าวต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเกินสมควร จึงจะเป็นการคุ้มครองสาธารณะและคุ้มครองบุคคลในขณะเดียวกัน ปัจจุบันมีการก่ออาชญากรรมเกิดขึ้นมากมายหลายพื้นที่ มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัติของผู้ต้องหา จำเลย ผู้พ้นโทษ ไม่ว่าจะประวัติส่วนบุคคล ลายพิมพ์นิ้วมือ ตำหนิรูปพรรณและอื่น ๆ จึงเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวน แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ถูบันทึกไว้นี้จะติดตัวผู้กระทำความผิดตลอดไป แม้ว่าหมดวัตถุประสงค์ที่จะใช้ข้อมูลเหล่านั้น

แล้วก็ตาม และด้วยสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ดังนั้นโดยหลักแล้วผู้เป็นเจ้าของข้อมูลควรมีสิทธิที่จะปกป้องข้อมูลของตนเองไม่ให้กลับมาสร้างผลร้ายในการเริ่มต้นชีวิตใหม่และสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

หลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้วางหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไว้ใน มาตรา มาตรา 29 วรรคสองว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” สอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 24 ที่โดยหลักแล้วหน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ได้รับไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นไม่ได้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในทางราชการ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการพิมพ์ลายนิ้วมือ ผู้ต้องหา จำเลย ผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง ผู้ต้องถูกกักกัน ผู้รับการอบรม และศพ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ข้อ 1.1 ให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่จัดให้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาคดีอาญาทุกประเภท เว้นแต่ความผิดลหุโทษ ความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าลหุโทษ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยจราจรทางบก รวมทั้งความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งได้เปรียบเทียบปรับแล้ว ส่วนการแยกและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและรายการประวัติหรือบัญชีประวัตินั้น ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ให้คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากร ตามหลักเกณฑ์ของระเบียบดังกล่าว

ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ พ.ศ. 2566 มีการจัดเก็บประวัติบุคคลออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1) ทะเบียนประวัติผู้ต้องหา คือข้อมูลบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล หรือฟ้องต่อศาลแต่คดียังไม่ถึงที่สุด ห้ามเปิดเผย เว้นแต่ใช้เพื่องานสืบสวนสอบสวน งานสำนักพระราชวัง งานสมัครเข้ารับราชการ

2) ทะเบียนประวัติผู้กระทำความผิดที่มีโชอาชญากร คือข้อมูลบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดโดยศาลลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือรอการลงโทษ หรือมีเพียงโทษปรับ หรือกักขัง รวมถึงกระทำความผิดโดยประมาท ห้ามเปิดเผยทั่วไปเว้นแต่ใช้เพื่องานสืบสวนสอบสวน งานขออนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด

3) ทะเบียนประวัติอาชญากร คือข้อมูลบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิด ศาลลงโทษจำคุกเกินกว่า 1 เดือนขึ้นไปโดยไม่รอการลงโทษ ยกเว้นการกระทำความผิดโดยประมาท

หลักกฎหมายต่างประเทศ

ตารางที่ 1 การลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรในต่างประเทศ

ประเทศ	วัตถุประสงค์ในการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากร	เกณฑ์ในการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากร	สิทธิของผู้ลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากร	สถานะของกฎหมาย
นิวซีแลนด์	เพื่อกำจัดผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลผู้กระทำความผิด	มีการกำหนดเกณฑ์ในการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรอย่างเคร่งครัด โดยให้ออกาสแก่ผู้ที่ผ่านเกณฑ์ มีสิทธิที่จะร้องขอลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากร และสามารถอ้างได้ว่าตนไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน รวมถึงให้องค์กรของรัฐ หน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ครอบครองหรือสามารถเข้าถึงทะเบียนประวัติอาชญากรปกปิดทะเบียนประวัติการกระทำความผิดเอาไว้	เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าให้สิทธิแก่ผู้ที่บริสุทธิ์จริง ๆ เช่น เป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน ที่จะมีสิทธิขอลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรของตนเองได้	ตราเป็นพระราชบัญญัติ
ออสเตรเลีย	เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิด	มีการกำหนดเกณฑ์ในการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรว่าผู้กระทำความผิดได้ถูกตัดสินลงโทษและได้ผ่านขั้นตอนการควบคุมประพฤติแล้วและต้องไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนด	ผู้กระทำความผิดมีสิทธิขอลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรของตนเองได้	ตราเป็นพระราชบัญญัติ
มลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา	เพื่อไม่ให้บุคคลผู้กระทำความผิดมีประวัติการกระทำความผิดติดตัวและไม่ให้ได้รับผลกระทบที่มากเกินไปจนเกินควร	มีการกำหนดเกณฑ์ในการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรโดยต้องเป็นผู้ที่ไม่ได้มีข้อกล่าวหาหรือถูกบังคับโทษและระยะเวลาที่ถูกจำกัดสิทธิได้ครบกำหนดแล้ว หรือข้อกล่าวหาหรือการบังคับโทษได้เกิดขึ้นเพราะความผิดพลาด ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือเหตุอื่นที่เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้กระทำความผิด	ผู้กระทำความผิด รวมทั้งบุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนด มีสิทธิขอลบล้างหรือปกปิดทะเบียนประวัติอาชญากรของตนเองได้	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มลรัฐ เดอลาแวร์ สหรัฐอเมริกา	1. เพื่อไม่ให้ประวัติการกระทำความผิดหรือบันทึกการจับกุมใดๆ ส่งผลกระทบต่อบุคคลผู้บริสุทธิ์ในการที่จะสมัครงาน	กำหนดรูปแบบการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรไว้ 2 รูปแบบ คือ 1. การลบบบบังคับ ในกรณีที่เป็นการลบล้างเพียงเล็กน้อยและฝ่ายจำเลยเป็นฝ่ายชนะคดี บุคคลนั้นสามารถร้องขอให้ลบได้ และเมื่อ	ผู้กระทำความผิดมีสิทธิขอลบล้างหรือปกปิดทะเบียนประวัติอาชญากรของตนเองได้	ประมวลกฎหมาย มลรัฐ

ประเทศ	วัตถุประสงค์ในการลบ ทะเบียนประวัติ อาชญากร	เกณฑ์ในการลบทะเบียนประวัติ อาชญากร	สิทธิของผู้ขอลบทะเบียน ประวัติอาชญากร	สถานะของ กฎหมาย
	สมัครเข้าศึกษาต่อ หรือ การได้รับสิทธิใด ๆ 2. เพื่อป้องกันไม่ให้ บริสุทธิ์ได้รับความ เสียหายอันไม่สามารถ คาดหมายได้ ซึ่งเกิดขึ้น จากผลของการจับกุม รวมทั้งกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา	ลบแล้ว ความผิดที่ถูกกลบนั้นจะไม่ ถูกเปิดเผยต่อบุคคลใด ๆ ยกเว้น การเปิดเผยต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทาง อาญา 2. การลบอันเป็นดุลพินิจ ในกรณี ความผิดซ้ำโดยประมาท ซ้ำรถ จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิต ซ้ำรถ ขณะเสพลสิ่งมีเมา เป็นต้น และเมื่อ ลบแล้ว ความผิดที่ถูกกลบนั้นจะไม่ ถูกเปิดเผยต่อบุคคลใด ๆ ยกเว้น การเปิดเผยต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทาง อาญา		

From: Pisitpunporn (2011)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ของ Suwannamai (2021) กล่าวว่า การที่เด็กหรือเยาวชนได้กระทำความผิดนั้น ย่อมเกิดจากการมีวุฒิภาวะที่ต่ำกว่าผู้ใหญ่ การยับยั้งชั่งใจ หรืออาจกระทำไปเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยเฉพาะความผิดที่ได้เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก็เป็นความผิดเล็กน้อย ไม่ใช่ความผิดฉกรรจ์ แต่การที่นำเด็กและเยาวชนเหล่านี้มาทำการบันทึกเป็นประวัติอาชญากรไว้ถือว่าการสร้างตราบาปให้ติดตัวเด็กไปตลอด จึงควรมีกฎหมายที่จัดทำขึ้นมาเพื่อลบทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนในกลุ่มนี้เพื่อไม่ให้เป็นการตราบาปว่าเป็นอาชญากรตลอดไป ส่วนแนวความคิดเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรนั้น Pisitpunporn (2011) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ว่า ในประเทศไทยยังไม่เคยมีการลบทะเบียนประวัติอาชญากรมาก่อน ประกอบกับประเทศไทยมีสภาพสังคมที่มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำสูง จึงควรมีการลบทะเบียนประวัติอาชญากรโดยการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับสิทธิดังกล่าวนี้ไว้อย่างชัดเจน มีข้อห้าม ข้อจำกัดอย่างชัดเจน จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีการลบทะเบียนประวัติอาชญากรเกิดขึ้นในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหากล้ากลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่งและการกระทำความผิดซ้ำ อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั่นเอง และแม้จะมองว่าการลบทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นเรื่องใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย เพราะฉะนั้นเพื่อให้การเริ่มต้นเป็นไปได้ดี จึงควรกำหนดความหมายของคำว่า “การลบทะเบียนประวัติอาชญากร” ให้มีความหมายเพียง การปกปิด ไม่เปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ในทะเบียนประวัติอาชญากรของบุคคลที่ได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรแล้วเท่านั้น ประกอบกับประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษาที่มีวิธีการลบทะเบียนประวัติเป็นเพียงการไม่เปิดเผยข้อมูลเช่นเดียวกัน อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวควรมีการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่ง Pongseang (2022) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ว่า ปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรของประเทศไทย ยังเป็นการดำเนินการที่แต่ละหน่วยงานต่างรับผิดชอบ

ข้อมูลเฉพาะส่วนที่ตนมีและจำเป็นต้องใช้ประโยชน์แก่หน้าที่เท่านั้น จึงมีลักษณะกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้มีการบริหารจัดการข้อมูลดังกล่าวออกเป็นระบบ อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายรองรับจะมีแค่เพียงระเบียบปฏิบัติเฉพาะหน่วยงานเท่านั้น การจัดทำข้อมูลดังกล่าวจึงยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้อย่างเต็มที่

บทวิเคราะห์

การบันทึกข้อมูลประวัติอาชญากรนั้นมีความจำเป็นเพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในขณะที่ตัวกันรัฐต้องจัดให้มีระบบการปกปิดและเปิดเผยหรือการลอบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิของบุคคล และเป็นการสร้างหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงวิเคราะห์ในประเด็นที่บุคคลที่อาจได้รับผลกระทบ ดังนี้

1. ประวัติอาชญากรของผู้ต้องหา ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลประวัติอาชญากรของผู้ต้องหาในคดีอาญาหรือผู้ที่เคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมาก่อน เนื่องจากระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้นำรายชื่อและลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหาทุกคนบันทึกลงในทะเบียนประวัติอาชญากร ส่งผลให้ภายหลังที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้องไปแล้วแต่ยังคงมีประวัติบันทึกอยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากรทั้งที่พ้นจากการเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดไปแล้วก็ตาม ซึ่งกระบวนการยุติธรรมในส่วนนี้ย่อมกระทบต่อสิทธิของประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด เพราะเสมือนว่ารัฐปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งยังกระทบต่อหลักการของไทยในปัจจุบันที่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่งอีกด้วย ในเรื่องดังกล่าวไม่ได้ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนเหล่านั้นอีกด้วย เพราะเมื่อมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากรจึงอาจถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นอาชญากรแล้วตามทฤษฎีตีตรา จนในที่สุดการที่ถูกมองในแง่ลบตลอดเวลาทำให้เกิดความชาชินกับพฤติกรรมที่ถูกมองว่าผิดและยอมรับกับสภาพนั้นและหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tonglublueang (2020) ที่กล่าวว่าหากการที่ไม่ได้มีการลบประวัติอาชญากรออกไปจากระบบทำให้ผู้กระทำความผิด ไม่สามารถกลับเข้าสู่สังคมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างแท้จริง เนื่องจากถูกสังคมตราหน้าว่าเป็น “อาชญากร” และอาจถูกตรวจสอบพบประวัติอาชญากรได้ เมื่อบุคคลนั้นจะต้องมีปฏิสัมพันธ์หรือทำกิจกรรมร่วมกับคนในสังคม และถึงแม้ว่าจะระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะกำหนดให้สถานีตำรวจรายงานผลคดีแก่กองทะเบียนประวัติอาชญากรทุกเดือน เพื่อให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรลบประวัติออกจากทะเบียนก็ตาม แต่ยังคงประสบกับปัญหาว่าไม่สามารถจัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันได้ จึงยังทำให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการกระทบสิทธิอยู่ อีกทั้งยังตกเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนที่ต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอคัดแยกข้อมูลออกจากทะเบียนประวัติอาชญากรด้วยตนเอง จึงส่งผลกระทบต่อผู้บริสุทธิ์ที่จะมีประวัติอาชญากรติดตัวตลอดไป

ดังนั้น จึงควรมีแนวทางที่จะลบทะเบียนประวัติอาชญากรของบุคคลที่เป็นผู้บริสุทธิ์จากการตกเป็นผู้ต้องหาที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือศาลยกฟ้องไปแล้ว เนื่องจากยังไม่มีคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดในทำนองเดียวกับประเทศนิวซีแลนด์ที่มีแนวทางในการลบประวัติการกระทำความผิดของผู้ต้องหาที่ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อนอันเป็นการมุ่งเน้นคุ้มครองสิทธิให้แก่ผู้บริสุทธิ์เป็นสำคัญ หรือแม้กระทั่งมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีแนวคิดในการลบประวัติอาชญากรสำหรับข้อกล่าวหาหรือการบังคับโทษได้เกิดขึ้นเพราะความผิดพลาด ข้อมูล

ที่ผิดพลาด หรือเหตุอื่นที่เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Pongseang (2022) ที่กล่าวว่า การแยกให้ผู้พ้นโทษที่มีคดีถึงที่สุดและศาลยกฟ้องรวมถึงคดีที่ยัยการสั่งไม่ฟ้องได้มีประวัติที่ดี ถือเป็นไปตามหลักสากล คือการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ คุ้มครองสังคม และการคุ้มครองบุคคล สำหรับประเทศไทย ในกรณีดังกล่าวเมื่อมีการบันทึกข้อมูลของผู้ต้องหาเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดในเบื้องต้น แต่เมื่อผู้ต้องหาพ้นจากข้อหาแล้ว เนื่องจากพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือศาลยกฟ้องก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการคัดแยกและลบประวัติอาชญากรออกจากทะเบียนตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติใหม่ และทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบันให้มากที่สุด โดยอาจเพิ่มบุคลากรหรือเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการทำงานดังกล่าว เพื่อคุ้มครองบริษัทตามกฎหมาย

2. ประวัติอาชญากรของผู้ต้องคำพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ได้ให้ดุลพินิจศาลในการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกและศาลจะลงโทษไม่เกิน 3 ปี ถ้าผู้นั้นไม่เคยได้รับโทษมาก่อนหรือเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษที่ได้กระทำไปโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ โดยศาลจะพิจารณาถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติและอื่น ๆ ประกอบด้วย หากมีเหตุที่บุคคลนั้นยังไม่สมควรที่จะถูกลงโทษจำคุกอย่างจริงจัง ศาลจะให้โอกาสบุคคลนั้นกลับตัวซึ่งศาลมีอำนาจที่จะกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติของบุคคลนั้นหรือไม่ก็ได้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าว Pisitpunporn (2011) ได้กล่าวไว้ว่าในการที่ศาลจะพิจารณาประกอบการคุมประพฤติ เช่น อายุ ประวัติต่าง ๆ ของจำเลยสามารถกระทำได้โดยอาศัยข้อมูลจากทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นตัวช่วยในการพิจารณา จึงเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ มีเพื่อให้โอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวกลับใจ แก้ไข ตนเองและสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ เช่นเดียวกับวัตถุประสงค์ของการลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากร และเมื่อศึกษากฎหมายของต่างประเทศก็มีความสอดคล้องในทำนองเดียวกันที่ว่า แม้จะมีวิธีการหรือเงื่อนไขในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรที่แตกต่างกันออกไป แต่มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการลดผลกระทบในการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขให้แก่บุคคลที่มีประวัติเป็นอาชญากร ซึ่งบุคคลเหล่านั้นได้ผ่านกระบวนการทางกฎหมายแทนการลงโทษมาแล้วก็ควรได้รับโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคม และป้องกันไม่ไห้บุคคลเหล่านั้นหลีกหนีสังคมแล้วหันกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

ดังนั้น ในกรณีของผู้ต้องคำพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ การมีประวัติการกระทำ ความผิดย่อมเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐในการใช้ข้อมูลเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่อไป และเมื่อบุคคลเหล่านี้ได้รับประโยชน์จากคำพิพากษาให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจแล้ว รัฐจึงควรมีแนวทางที่จะปกปิดทะเบียนประวัติอาชญากรของผู้ต้องคำพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้เป็นหลัก โดยปกปิดไม่ให้ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานเอกชนสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ รวมทั้งไม่สามารถบังคับให้เจ้าของข้อมูลนำส่งผลการตรวจสอบประวัติอาชญากรของตนเองด้วย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นทางราชการจึงจะสามารถเปิดเผยข้อมูลได้

3. ประวัติอาชญากรตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ปัจจุบันผู้ที่ต้องโทษจำคุก แต่ได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้างมลทิน ไม่สามารถขอคัดแยกข้อมูลประวัติอาชญากรออกจากฐานข้อมูลทะเบียนหลักได้ เพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์การขอคัดแยก 19 กรณี ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ จึงทำให้แม้พ้นโทษออกมาแล้วก็จะยังมีประวัติอาชญากรเก็บเป็นข้อมูลของทางราชการที่เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลและให้บุคคลผู้ร้องขอสามารถทำการตรวจสอบประวัติของบุคคลได้อยู่ ส่งผลให้บุคคลที่ได้รับการล้างมลทินจึงไม่สามารถสมัครเข้าทำงานได้ เพราะยังเป็นที่กลุ่มคนที่ตรวจพบข้อมูลอาชญากรในระบบทะเบียนอยู่ ซึ่งการล้างมลทินในประเทศไทยมีผลเป็นเพียงการลบล้างโทษ

ให้แก่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยไม่ลบล้างการกระทำความผิดด้วย เสมือนหนึ่งว่าไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือได้รับโทษมาก่อน เพราะฉะนั้นทะเบียนประวัติอาชญากรของผู้พ้นโทษจึงไม่ถูกลบล้างไปด้วย สอดคล้องกับ Pongseang (2022) ที่กล่าวว่า ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินนั้น มีผลว่าการกระทำความผิดกับการลงโทษถือเป็นคนละเรื่องกัน และด้วยเหตุผลที่ว่า การล้างมลทินไม่ได้มีผลเป็นการลบล้างความผิด จึงทำให้หลักการทางกฎหมายมีความไม่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการล้างมลทินและการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้พ้นโทษเป็นเรื่องเดียวกัน อีกทั้งเหตุผลในการประกาศพระราชบัญญัติล้างมลทินนั้นมักทำเพื่อให้บุคคลที่ถูกลงโทษแล้วหรือถูกตัดสิทธิหรือจำกัดสิทธิบางประการไปแล้วได้กลับมามีสิทธิสมบูรณ์เหมือนกับบุคคลทั่วไป จึงทำให้การที่ยังปรากฏมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากรส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมายเท่าที่ควร อีกทั้งยังกลับมาสร้างผลร้ายและภาระหน้าที่ให้แก่บุคคลเหล่านั้นอีกด้วย

ยกตัวอย่างเช่น หากมีผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2502 หรือ พ.ศ. 2526 หรือ พ.ศ. 2530 ซึ่งนานกว่า 20 ปี เช่นนี้ย่อมตกเป็นภาระหน้าที่ทั้งของบุคคลนั่นเองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้อย่างยากลำบาก เนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยมีการดำเนินการที่แต่ละหน่วยงานต่างรับผิดชอบข้อมูลเฉพาะส่วนที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบเท่านั้น ยังไม่ได้มีการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร ซึ่งหากมีกฎหมายรองรับให้สามารถลบทะเบียนประวัติอาชญากรกรณีนี้ได้จะเป็นผลดีมาก เพราะหากผู้พ้นโทษกระทำความผิดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ศาลจะไม่สามารถพิพากษาเพิ่มโทษเพราะเหตุที่ได้กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะถือว่าเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก จึงเข้ากับหลักกฎหมายอาญา มาตรา 56 ที่ศาลอาจพิจารณาให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษแก่ผู้พ้นโทษได้ อย่างไรก็ตามหาก ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. (...) มีการประกาศใช้ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากมีฐานะเป็นกฎหมายกลางไม่กระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ หรือเป็นเพียงระเบียบปฏิบัติซึ่งเป็นภาระที่หนักสำหรับสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีภาระหน้าที่มากอยู่แล้ว สอดคล้องกับ Pongseang (2022) ที่กล่าวว่าควรมีการร่างพระราชบัญญัติขึ้นมาเพื่อกำหนดรูปแบบ วัตถุประสงค์ หน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งการประสานงานเชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย กรณีนี้ผู้เขียนจึงมีความเห็นที่สอดคล้องไปในทางเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว อีกทั้งโดยผลของการลบล้างถือว่าบุคคลนั้นไม่เคยถูกลงโทษมาก่อนแต่มีอาจลบล้างว่าบุคคลนั้นไม่เคยมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือมีความประพฤติที่ขาดคุณธรรม เช่นกรณีนี้ผู้กระทำความผิดเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน แล้วไปสมัครงานหรือหรือเข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดคุณสมบัติว่าต้องไม่เคยกระทำความผิดกฎหมายมาก่อน กรณีนี้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายล้างมลทินนั่นเอง ซึ่งต่างกับผลของการนิรโทษกรรมที่มีกฎหมายออกมายกเลิกการกระทำความผิดและกำหนดให้การกระทำความผิดนั้นไม่เป็นความผิดอีกต่อไป อีกทั้งเหตุผลของการนิรโทษกรรมส่วนใหญ่ในประเทศไทย เป็นไปเพราะการปฏิวัติ หรือรัฐประหาร หรือเหตุผลทางการเมือง ซึ่งไม่ได้เป็นไปเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าสู่สังคมแต่อย่างใด ส่วนการอภัยโทษไม่ได้มีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิด เป็นเพียงการยกเว้นโทษหรือลดโทษเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงควรมีแนวทางที่จะลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรของบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการล้างมลทิน ไม่ให้บุคคลต้องถูกกระทบสิทธิตามกฎหมายและได้รับประโยชน์จากการล้างมลทินอย่างแท้จริง

4. ประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชน เนื่องจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ได้ให้หลักประกันในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กไว้ใน ข้อ 37 ที่จะไม่ถูกทรมานหรือทรมาน

โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและต้องได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างสมควร (Convention on the Rights of the Child. Article 37) และการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก อีกทั้งยังต้องดำเนินการทั้งปวงเพื่อที่จะเป็นการส่งเสริมฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจให้กลับคืนสู่สังคมของเด็กได้ (Convention on the Rights of the Child. Article 39) ซึ่งการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนอาจกระทำความผิดเป็นครั้งแรก หรือกระทำความผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หากไม่ได้รับโอกาสในการให้พวกเขาได้กลับตัว อาจส่งผลให้ในที่สุดเด็กเหล่านี้อาจวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกจนกลายเป็นอาชญากรมืออาชีพได้ และเนื่องจากการเก็บข้อมูลดังกล่าวต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ มาตรา 23 คือ ต้องเก็บเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็นเพื่อใช้ในการดำเนินการตามขอบวัตถุประสงค์ของกฎหมายเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าข้อมูลในทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชนควรต้องถูกลบทิ้งออกจากทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อพิทักษ์ปกป้องข้อมูลของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ อาจนำข้อมูลการกระทำความผิดไปเก็บที่สถานพินิจคุ้มครองเด็กแทน

อย่างไรก็ดี แม้จะมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อมูลข่าวสาร แต่กองทะเบียนประวัติอาชญากรไม่ได้ทำการลบให้ เพราะระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการลบข้อมูลเจ้าหน้าที่จึงลบข้อมูลให้ไม่ได้ ทั้งนี้ ในภายหลังมีการแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ ทำให้ข้อมูลประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชนสามารถขอตัดแยกออกจากข้อมูลทะเบียนหลักได้ แต่ก็ไม่ใช่การลบข้อมูลแต่อย่างใด กรณีดังกล่าวจึงสร้างผลกระทบต่อเด็กหรือเยาวชนในการกลับเข้าสู่สังคมและกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายของมลรัฐเท็กซัส มลรัฐเดอลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงประเทศออสเตรเลีย ที่มีการกำหนดเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะ (Pisitpunporn, 2011) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ของประเทศไทย ที่มีการคุ้มครองข้อมูลการกระทำความผิดของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนไม่ว่าในทางใด แต่อย่างไรก็ตาม การลบประวัติอาจจะทำให้เด็กและเยาวชนไม่ทราบจำเพราะรู้ว่าหากตนกระทำความผิดแล้ว สุดท้ายก็จะถูกลบประวัติออกไป จึงจำเป็นต้องหามาตรการรองรับ ผู้เขียนจึงเห็นว่าอาจมีการกำหนดมาตรการเสริมสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้มีการบริการชุมชนตามระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมจากการที่ได้ลบล้างประวัติการกระทำความผิดของตนเอง

ดังนั้น ควรมีแนวทางที่จะปกปิดทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชนที่ได้กระทำความผิดไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้เกิดความหลาบจำและหลังจากนั้นจะมีการลบข้อมูลออกจากทะเบียน เพื่อให้โอกาสในการใช้ชีวิตใหม่ เว้นแต่เป็นความผิดร้ายแรงที่มีความจำเป็นต้องเก็บรักษาประวัติไว้เพื่อเป็นพื้นฐานในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนต่อไปหากมีการกระทำความผิดซ้ำอีก

บทสรุป

จากการศึกษาค้นคว้า ประเด็นที่ 1 กรณีประวัติอาชญากรของผู้ต้องหา ควรมีแนวทางที่จะลบทะเบียนประวัติอาชญากรของบุคคลที่เป็นผู้บริสุทธิ์จากการตกเป็นผู้ต้องหา ที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้องไปแล้ว เนื่องจากยังไม่มีคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดจึงถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดง

ว่าเขาได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ ประเด็นที่ 2 กรณีประวัติอาชญากรของผู้ต้องคำพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ ควรมีแนวทางที่จะปกปิดทะเบียนประวัติอาชญากรของผู้ต้องคำพิพากษาให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ เนื่องจากเป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดแล้ว ประวัติของผู้กระทำความผิดจึงยังมีความจำเป็นต่อการติดตามการกระทำความผิดซ้ำ หรือเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม แต่อย่างไรก็ตาม รัฐควรดำเนินการดังกล่าวไม่ให้เป็นการกระทบต่อสิทธิที่บุคคลนั้นจะได้กลับตัวกลับใจและใช้ชีวิตในสังคม อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ จึงต้องปกปิดไม่ให้ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานเอกชนสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นได้ รวมทั้งไม่สามารถบังคับให้เจ้าของข้อมูลนำส่งผลการตรวจสอบประวัติอาชญากรของตนเองด้วย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นทางราชการจึงจะสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ ประเด็นที่ 3 กรณีประวัติอาชญากรตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ควรมีแนวทางที่จะลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรของบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการล้างมลทิน เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าสู่สังคมและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ หากผู้้นั้นกระทำความผิดซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ศาลจะไม่สามารถพิพากษาเพิ่มโทษเพราะเหตุที่ได้กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะถือว่าเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก ประเด็นที่ 4 กรณีประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชน ควรมีแนวทางที่จะปกปิดทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กหรือเยาวชนที่ได้กระทำความผิดไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้เกิดความหลาบจำ ประกอบกับการกำหนดมาตรการเสริม เช่น ให้มีการบริการชุมชนตามระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม และหลังจากนั้นจะมีการลบข้อมูลออกจากทะเบียน เพื่อให้โอกาสในการใช้ชีวิตใหม่ โดยอาจให้มีกฎหมายไว้เฉพาะหรือนำข้อมูลการกระทำความผิดไปเก็บที่สถานพินิจคุ้มครองเด็ก

นอกจากนี้รัฐจะตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่กำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการทั่วไปแล้ว รัฐควรสร้างหลักประกันให้กับประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอีกชั้นหนึ่งเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ๆ ให้เกิดความเป็นธรรมและเพื่อให้เกิดความสมดุลในการรักษาความสงบเรียบร้อยแก่สังคมอันเป็นเป้าหมายหลักของการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาให้แก่ประชาชนนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

- 1) รัฐควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าเมื่อศาลมีคำพิพากษาคัดสินให้บุคคลผู้กระทำความผิดพ้นโทษ ศาลต้องให้คำแนะนำแก่บุคคลนั้นด้วยว่ามีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอลบทะเบียนประวัติอาชญากร เป็นการแจ้งสิทธิโดยศาล
- 2) รัฐควรจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบันทึกประวัติอาชญากรเป็นกฎหมายเฉพาะในระดับพระราชบัญญัติ มากกว่าเป็นระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากพระราชบัญญัติเป็นกฎหมายกลางที่ทุกหน่วยงานสามารถปฏิบัติตามได้ มีการกำหนดความหมายของอาชญากรให้ชัดเจน มีหลักเกณฑ์และข้อยกเว้นเกี่ยวกับการบันทึกและการลบทะเบียนประวัติอาชญากร มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน อีกทั้งมีมาตรการบังคับหากมีการฝ่าฝืน
- 3) คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการลบทะเบียนประวัติอาชญากรของผู้ต้องโทษในความผิดฐานที่ได้กระทำไปโดยประมาทและความผิดลหุโทษ

4) คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติควรมีการศึกษาการลบทะเบียนประวัติอาชญากรในกรณีข้อกล่าวหาหรือการบังคับโทษได้เกิดขึ้นเพราะความผิดพลาด ข้อมูลที่ผิดพลาด หรือเหตุอื่นที่เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ผู้กระทำความผิด

References

- Behavior Development Division, Department of Corrections, Ministry of Justice, Thailand. (n.d.).
Criminals and the Labeling Theory. http://br.correct.go.th/br_wp/?p=24
- Convention on the Rights of the Child. Retrieved from <https://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/crct.pdf>
- Kittiyarak, K. (2002). *Thinking Platform for Thai Criminal Justice Reform Project: Strategy Reforming the Thai Criminal Justice System* (3rd ed.). The Thailand Research Fund (TRF).
- Pisitpunporn, J. (2011). *Enforcing Pattern, Process and Policy of Expunction of Criminal Records for Criminal Justice Process in Thailand*[Master's thesis, Chulalongkorn University].
- Pongseang, K. (2022). *Criminal Record Deletion Problem*[Master's thesis, Dhurakij Pundit University].
- Poonsanong, S. (2000). *Amnesty in Thailand*[Master's thesis, Thammasat University].
- Suwannamai, J. (2021). *The Criminal Record of a Child or Youth Convicted of Offense and Special Measures in Lieu of Criminal Proceeding*[Master's thesis, Dhurakij Pundit University].
<https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Jakgrin.Suw.pdf>
- Sangasithorn, K. (1990). *Criminal Defendants' Sentencing Process: Comparison of Thailand Foreign Countries*[Master's thesis, Thammasat University].
- Silarat, N., & Boonsathorn, W. (2019). Factors and Benefit for Organizations in Hiring Former Convicts to Work in Organizations. *Human Resource and Organization Development Journal*, 11(2), 90–115. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HRODJ/article/view/152158>
- Tonglubluang, P. (2020). *Legal Problems Regarding the Erasure of Criminal Records in Order to Rehabilitate the Behavior of Offenders*. Faculty of Law, Ramkhamhaeng University.
<http://www.lawgrad.ru.ac.th/Abstracts/983>
- Thairath online. (2023, June 28). *Minus 13.7 million The Record of Acquittal of "Criminals" Focuses Only on Prosecutors, Not Prosecutions, The Court Dismissed the Case*.
<https://www.thairath.co.th/news/local/2705186>
- Uppananchai, S. (2011). *Restrictions on the Rights of those Who have been Exonerated for Criminal or Disciplinary Actions*[Master's thesis, Mae Fah Luang University].